

zoals de informatica. Deze groei van elke wetenschap, die zich uit in steeds verdere specialisatie en de uitbreiding van het aantal wetenschappen zet het idee van de universiteit als overkoepeling van alle wetenschappen van binnen uit onder een steeds grotere druk. De eenheid van de wetenschap en de volledigheid van de universiteit gaan bij deze ongeremde drang tot uitbreiding verloren. Een rem op deze groei komt vanuit de financiële middelen, die maken dat er beperkingen aan de universitaire uitbouw gesteld worden. De vraag is echter hoe de beperkingen moeten worden aangebracht als er niet één universiteit in Nederland is, maar een groot aantal. Het Nederlandse systeem van wetenschappelijk onderwijs kent in tegenstelling tot het Amerikaanse en Engelse geen kwaliteitsverschillen tussen de universiteiten en de selectie van de studenten vindt niet door de universiteiten, maar door het middelbaar onderwijs plaats. Het daarbij passende financieringssysteem is dat der verdelende rechtvaardigheid, waarbij de Vrije Universiteit recht heeft op voorzieningen, die gelijkwaardig zijn aan die der rijksuniversiteiten. Daarbij geschiedt de interne financiering van het onderzoek grotendeels door de universiteiten zelf. Dit heeft aanleiding gegeven tot een ondoorzichtige situatie, waarbij het parlement klaagt dat de regering niet weet waaraan het geld voor onderzoek besteed wordt. De correctie op deze nivellering vindt sinds 25 jaar plaats door de verdeling van extra gelden uit de z.g. tweede geldstroom door Z.W.O. op basis van de beoordeling van de kwaliteit van het onderzoek. De roep om meer geld van de universiteiten is volgens staatssecretaris Klein niet geloofwaardig, zolang het onderzoekproces niet geoptimaliseerd is (zie debat over het wetenschapsbeleid, juni 1974). En hij vervolgt: „Dank zij Z.W.O. is bij verschillende disciplines een belangrijke, zij het nog niet voldoende, mate van optimalisering reeds bereikt”. Tevens kondigde hij aan dat de uitbreidingen en vervangingen van het universitaire potentieel „minder dan voorheen aan studentenaantallen zullen worden gerelateerd, maar meer aan onderzoeksdoelstellingen”. (Zie Uitleg. Nr. 379 van 3.7.74).

Hieruit blijkt, het zij terzijde opgemerkt, dat de omvang van het onderzoek niet meer, zoals nu, evenredig aan de studentenaantallen zal zijn, terwijl een politisering der onderzoeksdoelstellingen waarschijnlijk is en zeker niet uitgesloten. In deze situatie biedt een pleiten voor het voortbestaan van de status quo geen enkel uitzicht tot oplossing. Het is dan ook duidelijk dat een zodanige financiering van de universiteiten, dat uitstekend onderzoek op alle gebieden aan alle universiteiten plaatsvindt, onmogelijk is. Er zijn globaal gesproken momenteel de volgende mogelijkheden tot oplossing (Zie ook b.v. Canters: „Om de